

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/338749438>

BRONNEN VAN VEERKRACHT BIJ PERSONEN MET EEN LICHT VERSTANDELIJKE BEPERKING: EEN SYSTEMATISCH LITERATUURONDERZOEK

Poster · May 2019

CITATIONS

0

READS

541

1 author:

Femke Scheffers

MEE ZHN

5 PUBLICATIONS 21 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Resilience in the face of adversity in adults with an intellectual disability: A literature review. [View project](#)

PhD project: Resilience in the face of adversity: promotive factors in people with intellectual disabilities. [View project](#)

BRONNEN VAN VEERKRACHT BIJ PERSONEN MET EEN LICHT VERSTANDELIJKE BEPERKING: EEN SYSTEMATISCH LITERATUURONDERZOEK.

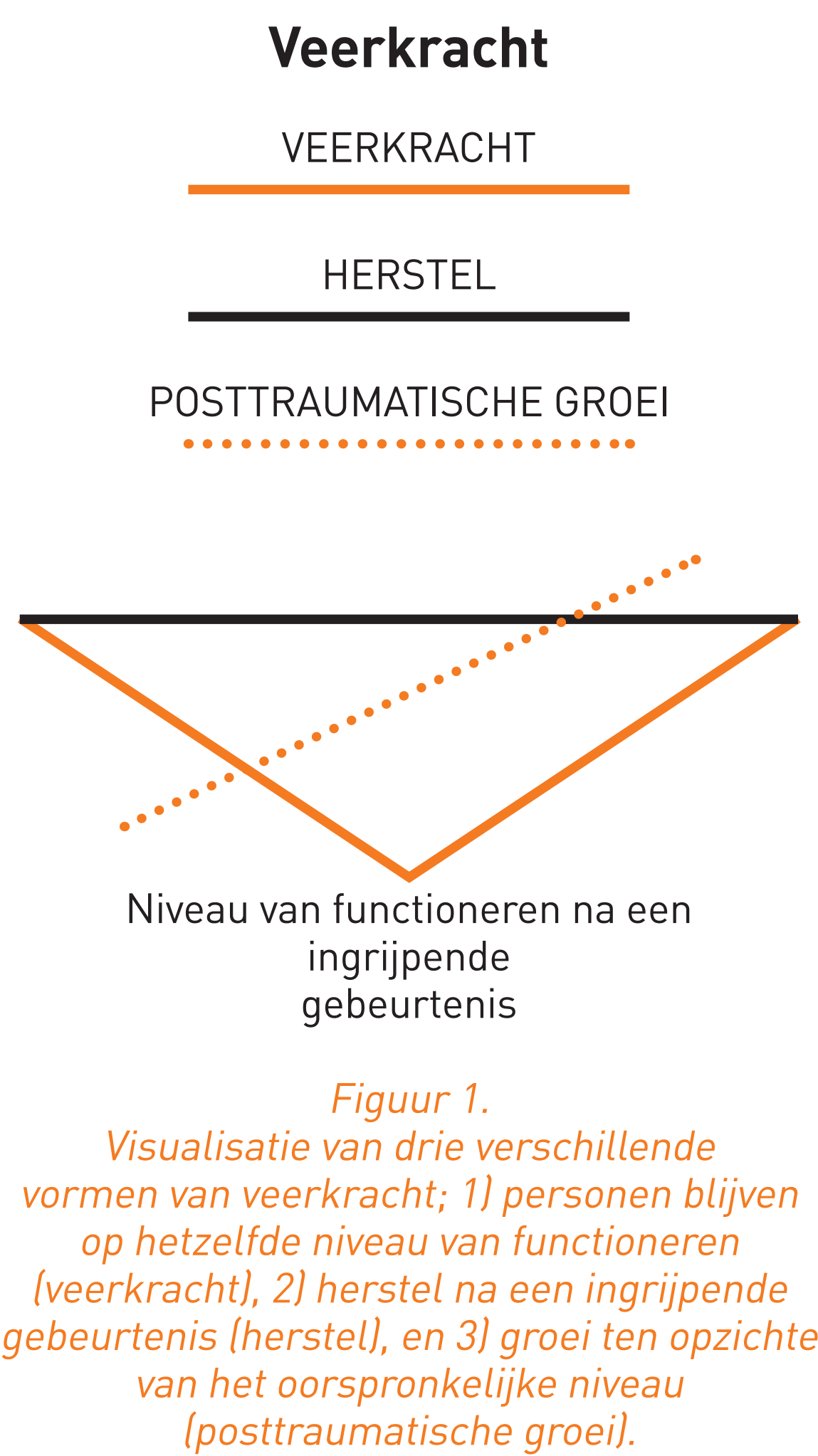
AUTEURS • PROMOVENDA F. (FEMKE) SCHEFFERS • PROMOTOREN X.M.H. (XAVIER) MOONEN E.S. (EVELINE) VAN VUGT

ONDERZOEKSVRAAG

De huidige studie beoogt een overzicht te bieden van onderzoek naar veerkracht bij mensen met een verstandelijke beperking. De onderzoeksvraag was: **‘Wat is er bekend in onderzoek naar het concept veerkracht bij (jong) volwassenen met een verstandelijke beperking?’**

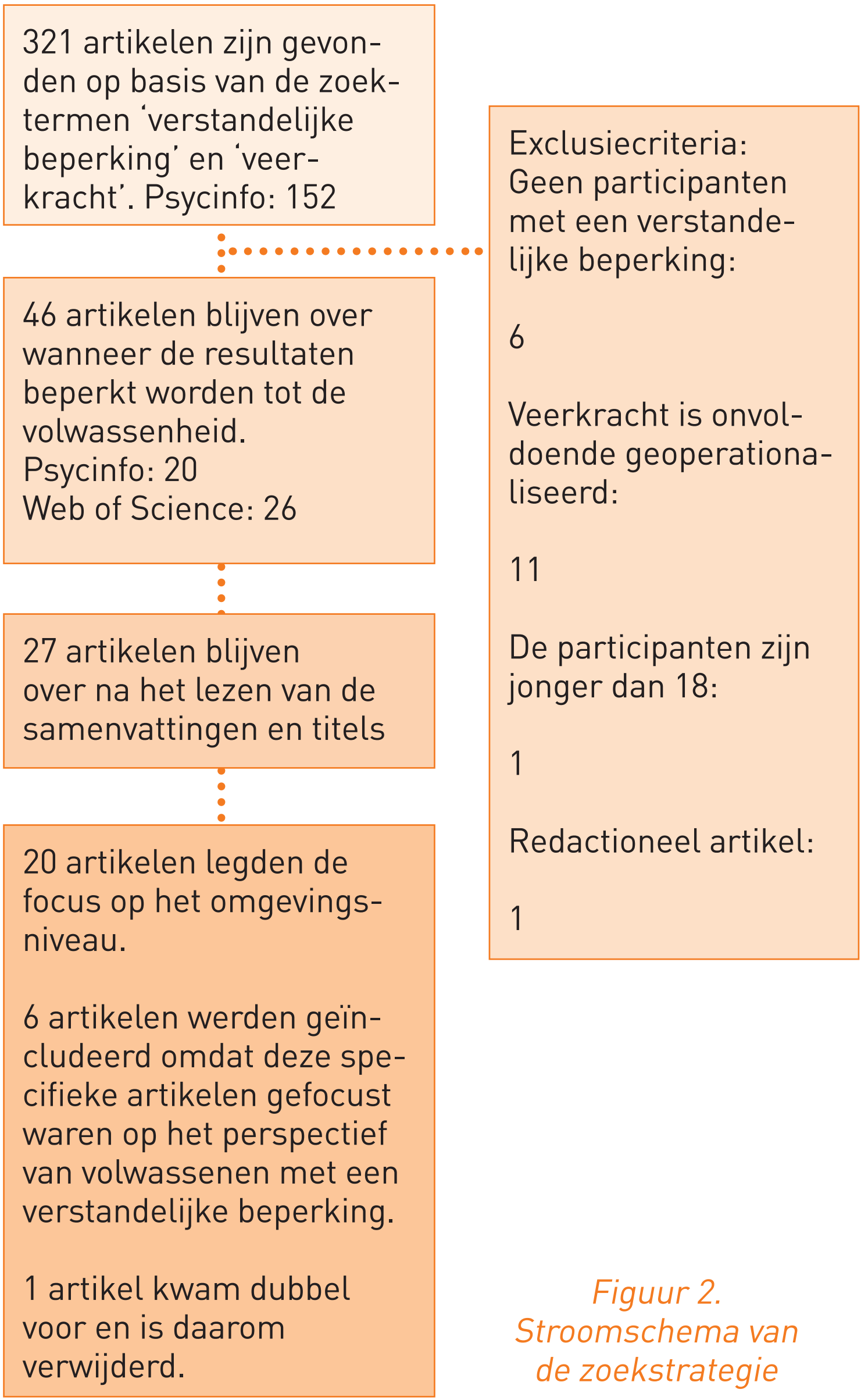
INLEIDING

In de definities van Masten (2018) en Windle (2010) wordt veerkracht omschreven als een dynamisch proces dat moet worden waargenomen in de algehele context van een systeem. Sommige onderzoekers stellen dat veerkracht moet worden bestudeerd vanuit een ecologisch perspectief, waaronder micro-, meso- en macro-niveaus (Bronfenbrenner, 1994; Ungar, 2011). In de levensloop lopen personen met een verstandelijke beperking een groter risico op negatieve ingrijpende gebeurtenissen (Focht-New, Clements, Barol, Faulkner & Service, 2008; Reiter, Bryen, & Shachar, 2007; Vervoort-Schel et al., 2018). In onderzoek is echter nog weinig bekend over veerkracht bij personen met een verstandelijke beperking. **Figuur 1**

METHODE

Figuur 2 presenteert het stroomschema een overzicht over de gevonden literatuur. Na het toepassen van de exclusiecriteria blijven er 27 artikelen over. Na het grondig doornemen van deze artikelen blijven er 6 artikelen over die zich richten op veerkracht vanuit het perspectief van (jong) volwassenen met een verstandelijke beperking.

RESULTATEN

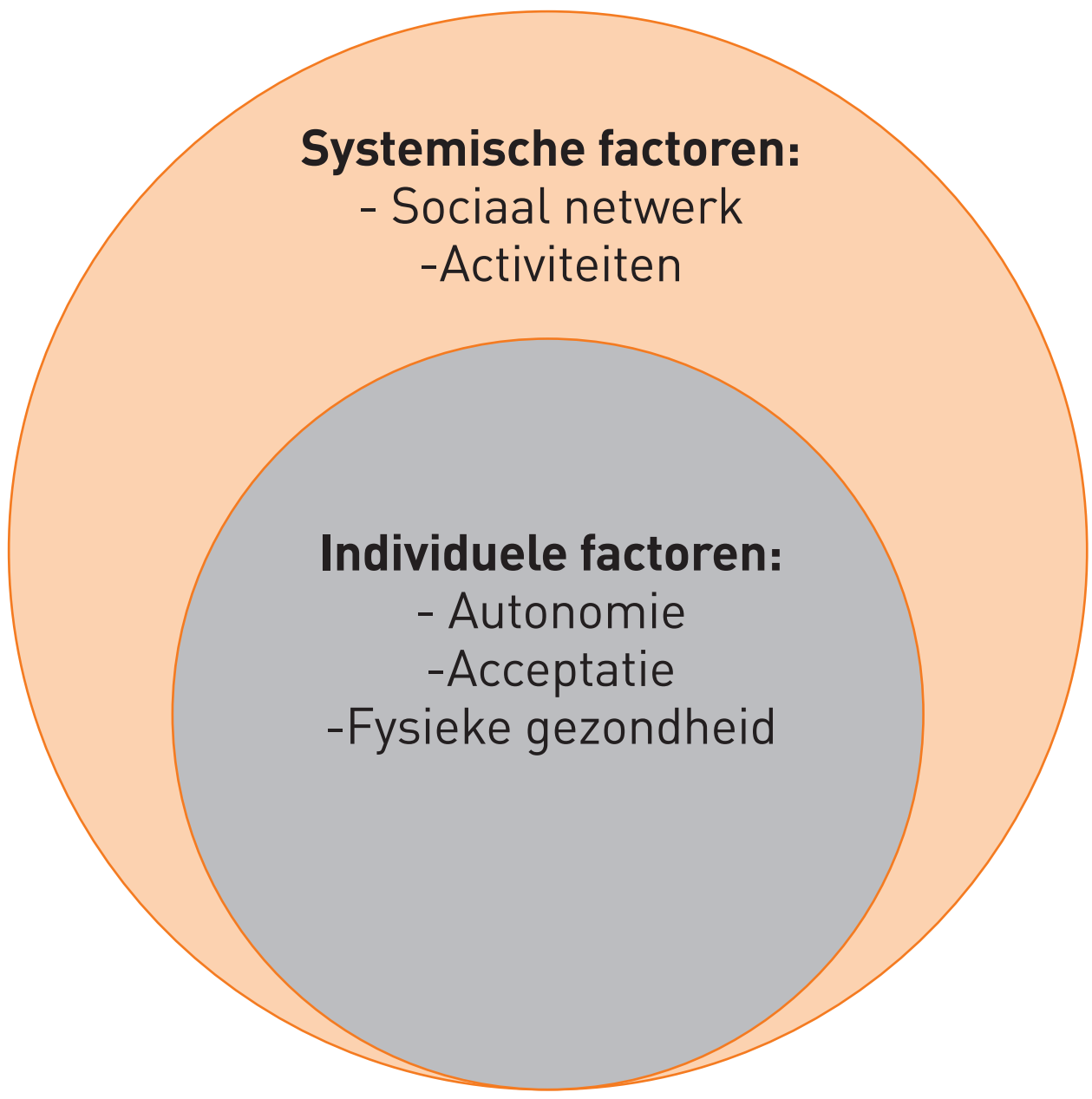
Uit de resultaten van het onderzoek komen verschillende factoren naar voren die veerkracht kunnen bevorderen, een overzicht van de resultaten staat in **Figuur 3**. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen factoren die werkzaam zijn op individueel (micro) niveau en die op systemisch (meso en macro) niveau. Op systemisch niveau is meer overeenstemming in de gevonden literatuur. De systemische factoren lijken van groter belang dan de individuele factoren. De individuele factoren kunnen pas voldoende tot uiting komen als er is voldaan aan de eisen op systemisch niveau **(zie Figuur 4)**.

Beschrijvende statistieken van de literatuur

	Auteurs	Jaar	Ontwerp	Gemiddelde leeftijd	Leeftijd-range	Geslacht	Niveau ^a	Veerkracht ^b
1	Clarke, Camilleri, & Goding	2015	Case reports	Onbekend	36-70	M/F	Onbekend	3
2	Conder, Mirfin-Veitch, & Gates	2015	Case reports	Onbekend	21-65	F	Onbekend	1,2
3	Dew, Llewellyn, & Gorman	2006	Case reports	68	55-82	F	Licht	2,3
4	Mannino	2015	Case reports	Onbekend	18-26	M/F	Onbekend	3
5	Starke	2013	Case reports	23.3	18-32	M/F	Onbekend	1,2,3
6	Taggart, McMillan, & Lawson	2009	Case reports	51.1	28-64	F	Licht tot Matig	2,3

Figuur 3.

^aVoetnoot: 'Niveau' reflecteert het niveau van functioneren van de participanten met een verstandelijke beperking. ^bVoetnoot: 'Veerkracht' toont of er een definitie van veerkracht aanwezig is; 0 = een definitie van veerkracht ontbreekt, 1) personen blijven op hetzelfde niveau van functioneren (veerkracht), 2) herstel na een ingrijpende gebeurtenis (herstel), en 3) groei ten opzichte van het oorspronkelijke niveau (posttraumatische groei).

Figuur 4.

Bronnen van veerkracht op individueel en systemisch niveau

OP INDIVIDUEEL NIVEAU:

- **Autonomie:** betrokken worden om keuzes te maken over je eigen leven.
- **Acceptatie:** jezelf als volledig persoon accepteren met krachten en beperkingen.
- **Fysieke gezondheid:** medicatietrouw, doktersbezoeken, lichaamsbeweging en gezonde voeding.

OP SYSTEMISCH NIVEAU:

- **Sociaal netwerk:** personen uit het persoonlijk en professioneel netwerk die op een gelijkwaardige manier contact aangaan.
- **Activiteiten:** passende activiteiten waardoor personen in staat zijn om te participeren aan de samenleving.

CONCLUSIE

In de praktijk is het nodig dat passende cliëntondersteuning aandacht heeft voor de factoren die leiden tot meer veerkracht. Dit kan (psychische en lichamelijke) gezondheidsproblemen op de langere termijn voorkomen. Het is onmogelijk om te voorkomen dat personen met een verstandelijke beperking ingrijpende gebeurtenissen meemaken, maar het is wel mogelijk om hen daar met meer veerkracht mee om te kunnen laten gaan.

AANBEVELINGEN VERVOLGONDERZOEK

Er is meer onderzoek nodig naar veerkracht bij personen met een verstandelijke beperking. Op basis van het literatuuronderzoek worden aanknopingspunten gevonden voor toekomstig onderzoek. In het verdere verloop van het promotieonderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord.

1. Wat is er binnen de wetenschappelijke literatuur bekend over veerkracht in het netwerk van personen met een verstandelijke beperking?
2. Welke factoren bevorderen veerkracht bij personen met een verstandelijk beperking, volgens de personen zelf, en volgens mensen in het informele en professionele netwerk?
3. Hoe kan veerkracht bij personen met een verstandelijke beperking in beeld worden gebracht?

REFERENTIELIJST

■ Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. International Encyclopedia of Education, 3(2), 37-43. ■ Focht-New, G., Clements, P. T., Barol, B., Faulkner, M. J., & Service, K. P. (2008). People with developmental disabilities exposed to interpersonal violence and crime: strategies and guidance for assessment. Perspectives in Psychiatric Care, 44(1), 3-13. ■ Masten, A. S. (2018). Resilience theory and research on children and families: Past, present, and promise. Journal of Family Theory Review, 10, 12-31. ■ Reiter, S., Bryen, D. N., & Shachar, I. (2007). Adolescents with intellectual disabilities as victims of abuse. Journal of Intellectual Disabilities, 11(4), 371-387. ■ Ungar, M. (2011). The social ecology of resilience: addressing contextual and cultural ambiguity of a nascent construct. American Journal of Orthopsychiatry, 81(1), 1. ■ Vervoort-Schel, J., Mercera, G. Wissink, I., Mink, E., van der Helm, P. Lindauer, R., & Moonen, X. (2018). Adverse Childhood Experiences in children with intellectual disabilities: an exploratory case-file study in Dutch residential care International Journal of Systematic Research and Public Health 15(10), 2136; <https://doi.org/10.3390/ijerph15102136> ■ Windle, G. (2011). What is resilience? A review and concept analysis. Reviews in Clinical Gerontology, 21(2), 152-169.